

»GOSPINA BOSNA – POD OKRILJEM 'RAJSKE DJEVE'«
13. NACIONALNI MARIOLOŠKO-MARIJANSKI KONGRES
HRVATSKOGA MARIOLOŠKOG INSTITUTA
Travnik, 10. – 13. svibnja 2018.

Valerija Nedjeljka KOVAČ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
valerija.kovac13@gmail.com

Hrvatski mariološki institut Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu održao je svoj 13. nacionalni mariološko-marijanski kongres s temom »Gospina Bosna – pod okriljem 'Rajske Djeve'« u Katoličkome školskom centru »Petar Barbarić« u Travniku od 10. do 13. svibnja 2018. godine, u suorganizaciji KŠC »Petar Barbarić«, Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i Franjevačke teologije Sarajevo.

Kongres je započeo u četvrtak 10. svibnja euharistijskim slavljem, koje je u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija Gonzage pri Katoličkome školskom centru »Petar Barbarić« u Travniku predvodio kardinal Vinko Puljić, u koncelebraciji prof. dr. sc. Ivana Karlića, predstojnika Hrvatskoga mariološkog instituta, mr. sc. Željka Marića rektora KŠC »Petar Barbarić« te drugih svećenika, onih iz okolnih župa i sudionika kongresa.

U poslijepodnevnom programu sudionici kongresa su s mjesnim vjericima pohodili zavjetnu kapelicu Gospe Snježne na planini Vlašić. Potom je otvoren planinarski dom koji će nositi naziv »Erik Brandis«, po čuvenom isusovcu, profesoru Travničke gimnazije i znamenitom prirodoslovcu. Taj sadržajno bogat prvi dan kongresa zaključen je večerom, koju je priredilo Planinarsko društvo »Paklarevske stijene«.

U petak 11. svibnja pozdravne govore uputili su uime domaćina i organizatora: doc. dr. sc. s. Valerija Kovač, tajnica HMI-a; don Željko Marić, rektor KŠC »Petar Barbarić«; dr. sc. Danimir Pezer, dekan Franjevačke teologije Sara-

jevo; prof. dr. sc. Darko Tomašević, dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Sarajevu; prof. dr. sc. Ivan Karlić, predstojnik HMI-a; mons. dr. sc. Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski administrator trebinjsko-mrkanski i mons. dr. sc. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski. Pročitana je i pisana čestitka mons. dr. sc. Tome Vukšića, vojnog ordinarija u BiH.

Tijekom toga dana održano je dvanaest izlaganja o mariološko-marijanskim temama vezanim za štovanje Marije u Bosni i Hercegovini. U prvom bloku predavanja, koje je moderirala doc. dr. s. Valerija Kovač, govorilo se o marijanskim svetištima u Bosni i Hercegovini. Fra Petar Lubina predstavio je nastanak, osobitosti i ulogu marijanskih svetišta u Olovu, Komušini, Rami i na Stupu. Mons. dr. Pero Sudar, na temelju usmene predaje, govorio je o hodočašćima i pobožnosti u svetištu Gospe od Kondžila u povijesti i danas. Dr. fra Slavko Topić izlagao je o svetištu Gospe Olovske, s naglaskom na značenju procesija, ozdravljenja i drugih čudesa koja su se događala kroz povijest. Doc. dr. sc. fra Daniel Patafta prezentirao je olovske tragove u Iloku u XVIII. stoljeću, zaključivši da je slika Gospe Olovske preseljena u Ilok, ali se u jednakoj mjeri nije prenijela i sama pobožnost.

U drugom bloku predavanja, koje je moderirao prof. dr. sc. Ivan Karlić, o razvoju svetišta Kraljice mira u Hrasnom govorio je mr. sc. don Ivan Turudić, stavivši naglasak na važnost molitve za mir, kao razlog i cilj utemeljenja samog svetišta. Prof. dr. sc. Niko Ikić analizirao je pastoralne poslanice nadbiskupa Josipa Stadlera, iz kojih je naglasio značajke mariologije i osobne pobožnosti prvoga vrhbosanskog nadbiskupa. Dipl. theol. Lidija Miler predstavila je lik Majke Božje prema životu i spisima bl. Ivana Merza. Doc. dr. sc. Jasminka Brala-Mudrovčić analizirala je lik Blažene Djevice Marije u djelima fra Matije Divkovića, koja su pisana s ciljem poučavanja puka u pobožnosti, duhovnom i moralnom životu. Nakon predavanja razvila se veoma zanimljiva rasprava, u kojoj je među ostalima, osvrtno na obrađene teme dao značajan doprinos mons. Ratko Perić.

Istoga dana u trećem bloku predavanja, koje je moderirao fra Petar Lubina, predstavljena su književna i glazbena djela s marijanskom tematikom. Dr. sc. Hrvojka Mihanović-Salopek izlaganjem i kratkim filmskim isječkom predstavila je kraljicu Katarinu Kosača Kotromanić i njezino zavjetno hodočašće Gospi Jezerskoj u benediktinskoj opatiji na Mljetu. Prof. dr. sc. Ivan Karlić i mag. theol. Milan Gelo analizirali su iz mariološke perspektive Franjin pozdrav Blaženoj Djevici Mariji – molitvu koja je bila raširena i po franjevačkim samostanima u Bosni. Biserka Draganić iznijela je ulomke molitvenih pjesama u čast Mariji iz lirike bosansko-hercegovačkih pjesnika. Kristina Repar osvrnula se na odabrane marijanske pjesme iz izabranih pjesmarica.

Drugi dan kongresa zaključen je euharistijskim slavljem, koje je u crkvi Uznesenja BDM u župi Dolac predvodio mons. Pero Sudar u konceleciji svećenika iz okolnih župa i sudionika kongresa. Uvečer je u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija Gonzage u Travniku održan prigodni koncert marijanskih pjesama, na kojem je nastupilo nekoliko solista i vokalnih skupina.

Nacionalni mariološko-marijanski kongres svoj rad nastavio je u subotu 12. svibnja. U četvrtom bloku predavanja, koja je moderirao doc. dr. sc. fra Daniel Patafta, predstavljene su mariološko-marijanske teme primijenjene u različitim područjima. Rektor Katoličkoga školskog centra mr. sc. don Željko Marić analizirao je oblike pobožnosti koje su u sjemeništu u Travniku započeli oci isusovci, a njeguju ih i danas. Dr. sc. Mirela Hrovatin i student teologije Rafael Mlinar iz perspektive kulturne antropologije izlagali su o pobožnosti vjernika katolika na području Banjolučke biskupije na primjeru studije koju su proveli u mjestu Ljubija. Doc. dr. sc. s. Valerija Kovač i mag. theol. s. Tea Barnjak predstavile su zastupljenost i sadržaj mariološko-marijanskih tema u reviji *Svjetlo riječi*, posebno kroz biblijski govor o Mariji, prigodno odabrane teme, marijanska svetišta i likovno-umjetnički izričaj. Dr. sc. Hrvoje Kalem analizirao je lik Marije u djelima nadbiskupa Ivana Šarića: u komentarima Novog zavjeta, u izabranim propovijedima i okružnicama te u njegovu pjesništvu.

Peti blok predavanja moderirala je doc. dr. sc. Andrea Filić. O liku Bogorodice u usmenoj tradiciji Ukrajinaca i njegovoj prisutnosti kod grkokatolika u Bosni i Hercegovini na temelju empirijski provedenog istraživanja, govorila je mag. theol. s. Emanujila Vishka. Izv. prof. dr. sc. Marija Pehar i student poslijediplomskog studija Siniša Mujabašić istražili su i kritički se osvrnuli na marijansku religioznu praksu muslimana u svetištima u BiH, posebno u Olovu, Komušini i na Stupu. O povijesti i značenju nekadašnje crkve sv. Marije u Jajcu, danas spomeniku kulture, izlagao je doc. dr. sc. Anto Barišić. Zadnje predavanje bilo je posvećeno Seoničkoj Velikoj Gospi – najstarijem hodočastičkom mjestu u duvanjskom kraju, a održao ga je dr. sc. Zvonko Džankić.

Na završetku izlaganja predstojnik HMI-a prof. dr. sc. Ivan Karlić dao je zaključni osvrt na obrađene teme i naznačio perspektive u kojima se može razviti daljnji rad kako održanoga kongresa tako i Hrvatskoga mariološkog instituta u cijelosti.

U poslijepodnevnim satima sudionici kongresa su pod vodstvom don Željka Marića posjetili Gospino vrilo te su se zaputili u svetište Gospe Ramske. Sudionike su dočekali gvardijan fra Andrija Jozić i fra Mijo Džolan, koji je predstavio umjetničke skulpture Kuzme Kovačića, zatim Muzej franjevačkog

samostana te fresku Josipa Bifela u crkvi Uznesenja BDM. Euharistijsko slavlje predvodio je predstojnik HMI-a Ivan Karlić, a propovijedao fra Mijo Džolan.

Mariološko-marijanski kongres zaključen je u nedjelju 13. svibnja euharistijskim slavljem u župi Rankovići kod Travnika. U prepunoj crkvi sv. Josipa zahvalno euharistijsko slavlje predvodio je predstojnik HMI-a prof. dr. sc. Ivan Karlić, u koncelebraciji župnika don Miljenka Džalte, rektora KŠC-a »Petar Barbarić« don Željka Marića, rektora katedrale u Sarajevu mons. Ante Meštrovića, prodekana KBF-a doc. dr. sc. Ante Barišića i drugih svećenika sudionika HMI-a. Nakon euharistijskoga slavlja župnik Džalto je sa svojim župljanima sudionike kongresa počastio bogatim objedom, veselom pjesmom i srdačnim druženjem.

Predstojnik HMI-a Karlić je u zaključnoj riječi zahvalio za gostoljubivost svećenika i vjernika, koja se mogla doživjeti na svim mjestima gdje su sudionici kongresa bili pozvani. Na poseban način je iskazao oduševljenje i zahvalio rektoru KŠC-a »Petar Barbarić« don Željku Mariću i njegovim suradnicima, koji su priredili bogat program mariološko-marijanskoga kongresa. Njihova je zasluga da kongres nije ostao samo na znanstvenoj razini raspravljanja o različitim mariološko-marijanskim temama nego su sudionicima kongresa omogućili da izbliza upoznaju vjeru, pobožnost i gostoljubivost ljudi toga bosanskog kraja. Predstojnik Karlić je na kraju najavio da će Hrvatski mariološki institut prirediti i objaviti zbornik znanstvenih radova s kongresa, koji će biti predstavljen u Travniku.